

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 35^ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 276

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2023
ΜΑΡΤΣ 2023

Μασκέ αποκριάτικο παιδικό πάρτι

Για άλλη μια χρονιά το «οπίτι» της λέσχης γέμισε το Σάββατο 11 Φεβρουαρίου 2023 όπως κάθε χρόνο τέτοιες μέρες, με μικρούς και μεγάλους μασκαράδες, γέλια, τραγούδια, χορούς, παιχνίδια, πειράγματα για να συμμετέχουν στο αποκριάτικο παιδικό πάρτι.

Συνέχεια στην 3η σελίδα

Ας γίνει μια καινούρια αρχή...

Ένα χρόνο πριν, μια ειδικής εγκληματική πράξη σημάδεψε, για ακόμη μια φορά, μια από τις πιο μελανές σελίδες, όχι μόνο του ποδοσφαίρου, αλλά και ολόκληρου του αθλητισμού. Ένα νέο παιδί, ο Άλκης, έχασε τη ζωή του από μια ομάδα εγκληματιών, η οποία επιτέθηκε αποκάλυπτα στον ίδιο και στην παρέα του διότι υποστήριζαν μια άλλη ομάδα!

Συνέχεια στην 6η σελίδα

Μουσικά όργανα του Πόντου

Συνέχεια από το τεύχος 276

Στις κοινωνικές εκδηλώσεις που γινόταν σε ανοιχτούς χώρους στον Πόντο, κυρίαρχο ρόλο έπαιζε ο ζουρνάς με τη συνοδεία νταουλιού και κατά δεύτερο το αγγέιον (τουλούμ). Λόγω της μεγάλης ηχητικής έντασης ακουγόταν σε μεγάλη απόσταση και έδινε τη δυνατότητα να χορεύουν πάρα πολλά άτομα ακούγοντάς το κάτι που δεν μπορούσε να συμβεί με τον κεμεντζέ (λύρα).

Συνέχεια στην 5η σελίδα

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ

που «έφυγε» η ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΡΙΑ του Ποντιακού τραγουδιού

ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η Σοφία μας από την Τρίτη το πρωί της 26ης Ιανουαρίου του 2021 ξεκίνησε το μεγάλο ταξίδι της αιωνιότητας.....η μεγάλη πορεία της Μεγάλης Κυρίας για εμάς όλους είναι μία μεγάλη παρακαταθήκη....Μεγάλος ο πόνος όσων την ζήσαμε... Μεγάλη η προσφορά της στην ποντιακή Παράδοση.....Μεγάλη και η απώλεια για τον Ποντιακό Ελληνισμό...

Συνέχεια στην 5η σελίδα

Ο Πόντος στον αγώνα της παλιγγενεσίας

Η συμβολή των Ελλήνων του Πόντου στην Επανάσταση του 1821 και την απελευθέρωση της πατρίδας μας αποτελεί ένα από τα πιο αποσιωπημένα κομμάτια της νεότερης ιστορίας μας.

Εντούτοις η πραγματική διάσταση της καθοριστικής και πρωταγωνιστικής συμβολής των Ελλήνων που έδρασαν τη συγκεκριμένη περίοδο ήταν και ποντιακής καταγωγής, καθώς χρηματοδότησαν, οργάνωσαν και πολέμησαν για την ελευθερία της Ελλάδας.

Ας δούμε όμως πολύ σύντομα μερικά σημαντικά γεγονότα που δεν μπορεί να αμφισβητηθούν.

Συνέχεια στην 2η σελίδα

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

www.elverias.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Λάμπ. Πορφύρα 1- Πανόραμα Βέροιας

Τηλ.: 2331072060

Βέροια - Τ.Κ. 59132

Email: info@elverias.gr

Ιδρυτής

+ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ε.Α.ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΠΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΝΕΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ

ΤΗΛ. 23310 90339 - 90234

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Λ. Πορφύρα 1

591 32 - ΒΕΡΟΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ

Κωδικός 1000001

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

05-02-2023

Εκπροσώπηση σε εκδήλωση του συλλόγου Ν. Ημαθίας, με θέμα την πολύτεκνη μητέρα.

06-02-2023

Εκπροσώπηση σε εκδήλωση του συλλόγου "Μέγας Φώτιος" με θέμα την οικογένεια.

11-02-2023

Αποκριάτικος χορός για μικρούς και μεγάλους στην αίθουσα του Πνευματικού Πολιτιστικού Κέντρου της Ε.Α.Β.

15-02-2023

Επίσκεψη του σχολείου ΕΝΕΕΓΥΛ στις εγκαταστάσεις της λέσχης.

22-2-2023

Εκπροσώπηση στον ετήσιο χορό του Π.Σ. Μιέζας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

5-3-2023

Παρουσίαση στη λέσχη του βιβλίου "Η κυρία Τσαγερό" της κ. Όλγας Κουτμηρίδου.

12-3-2023

Έθιμο του Κουκαρά.

18-3-2023

Έθιμο Χελιδονίσματα στην πόλη της Βέροιας..

25-3-2023

Παρέλαση των τμημάτων λόγω της 25ης Μαρτίου.

26-2-2023

Συμμετοχή της Λέσχης σε εκδήλωση του 4ου ΓΕΛ με θέμα τον προσφυγικό ελληνισμό.

Ο Πόντος στον αγώνα
της παλιγγενεσίας

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Το έτος 1789 ιδρύεται η Οδησσός (από τους 3.150 αρχικούς κατοίκους της πόλης οι 2.500 ήταν Έλληνες ποντιακής καταγωγής). Πολλοί Έλληνες του Πόντου αλλά και της Άσπρης Θάλασσας (έτσι ονόμαζαν την Μεσόγειο) άρχισαν να μεταναστεύουν προς τις παραδουνάβιες ηγεμονίες ύστερα από την συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή της Μολδοβλαχίας (1774).

Το σάλπισμα του πρωτομάρτυρα της λευτεριάς Ρήγα Φεραίου γύρω στο 1800 μεταφέρεται και στον Πόντο. Στον Θούριο του αναφέρεται στους Πόντιους Μαυροθαλασσιούς: «Λεβέντες Μαυροθαλασσινοί, ο βάρβαρος ως πότε θε να σας τυραννεί». Την ίδια εποχή 4.000 Μπαφραίοι θανατώνονται από τους Τούρκους, ρίχνονται δεμένοι πισθάγκωνα και πνίγονται στον ποταμό Άλυ. Οι πρόγονοι του «φίλου» Ερντογάν, επιδίδονται με μαεστρία στην μόνη τέχνη που διακρίθηκαν και ακόμα διακρίνονται δηλαδή στη σφαγή του άμαχου πληθυσμού.

Μεταξύ των μυημένων, στον μικρασιατικό Πόντο φαίνεται να συμπεριλαμβάνονταν και κρυπτοχριστιανοί. Εκπρόσωπος της ποντιακής συμμετοχής υπήρξε η οικογένεια των Υψηλάντων. Οι Υψηλάντες ήταν μία από τις αρχοντικές και παλιές ποντιακές οικογένειες του Φαναριού της Πόλης, κατάγονταν από την Υψηλή, ένα παλιό χωριό του Όφι, στον Πόντο. Η οικογένεια των Υψηλάντων ενσάρκωσε με τον πλέον αποκαλυπτικό τρόπο το γεγονός της στράτευσης όλων των Ελλήνων στο στόχο της πολιτικής αποκατάστασης του υπόδουλου γένους. Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, Ποντιακής καταγωγής πρίγκιπας, γιος και εγγονός ηγεμόνων της Μολδοβλαχίας, στρατηγός του τσαρικού στρατού, αρχηγός της Φιλικής Εταιρίας και πολιτικός αρχηγός της Επανάστασης του 1821, υπήρξε από τις πιο τραγικές και συνάμα ιερές μορφές του αγώνα.

Το 1814 ιδρύεται η Φιλική Εταιρεία, στην Οδησό και το 1819 μνεία στα μυστικά της Φιλικής Εταιρίας ο Σίλβεστρος Λαζαρίδης, διάκονος του Χαλδίας Σωφρονίου και μετέπειτα μητροπολίτη Χαλδίας. Ο Σίλβεστρος στη συνέχεια μνεί το μητροπολίτη Σωφρόνιο, τον Αρχιεπισκοπικό Ιάκωβο Γρηγοράνη κ.α. Τον ίδιο χρόνο μνεία και ο διδάσκαλος του γένους Ηλίας Κανδήλης ο οποίος αφήνει στον Αλέξανδρο Υψηλάντη 5.000 ρούβλια, για τους σκοπούς της Εταιρείας.

Τον Απρίλιο του 1820 ο Αλέξανδρος Υψηλάντης γίνεται γενικός έφορος της αρχής, δηλαδή αναλαμβάνει την ηγεσία της φιλικής εταιρείας και το Μάρτιο του 1821 συγκροτείται ο Ιερός Λόχος, με τη συμμετοχή πολλών Ποντίων Ελλήνων. Ο Αχιλλέας Ανθεμίδης αναφέρει ότι ο σουλτάνος θεώρησε τον Ιερό Λόχο ως ευξείνο ποντιακή στρατιωτική μονάδα και ότι με αυτήν την πρόφαση εξόντωσε τους προκρίτους της Αργυρούπολης του Πόντου. Αναφέρει επίσης ότι με φερμάνι απαγορεύτηκε στον πληθυσμό της Αργυρούπολης και άλλων περιοχών να υδροδοτείται από τις βρύσες κατά την επέτειο της μάχης του

Δραγατσανίου.

Οι Φιλικοί έψαχναν ως αρχηγό ένα πρόσωπο, υψηλής κοινωνικής θέσεως, γνωστό στους Έλληνες και με δεσμούς με τον Ρώσο αυτοκράτορα Αλέξανδρο Α'. Ο Ξάνθος πρότεινε στον Ιωάννη Καποδίστρια (45 χρονών), υπουργό εξωτερικών της Ρωσίας, να ηγηθεί του αγώνος. Μετά την άρνησή του, απευθύνθηκε στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ο οποίος ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα, αφού συμβουλευτήκε πρώτα τον Καποδίστρια. Την άνοιξη του 1821 ο Α. Υψηλάντης κηρύσσει τον πόλεμο της ανεξαρτησίας στη Μολδοβλαχία. Από την πρώτη στιγμή της διακήρυξης περί ελευθερίας του Υψηλάντη, Έλληνες νέοι σπουδαστές σπεύδουν από διάφορα μέρη του Πόντου και οργανώνονται κατά τα πρότυπα του θηβαϊκού «Ιερού Λόχου», με αρχηγό τον Ι. Λασσάνη. Στη μάχη του Δραγατσανίου τον Ιούνιο του 1821, οι Ιερολοχίτες ηττώνται και πολλοί πόντιοι μαχητές του Ιερού Λόχου καταφεύγουν στη Ρωσία.

Σε γραπτά κείμενα αγωνιστών του '21, όπως ο Παλαιών Πατρών Γερμανός (1771-1826) στα απομνημονεύματά του (Υπομνήματα περί της Επανάστασης της Ελλάδος, ο Χριστόφορος Περραιβός (1773-1863) στα Απομνημονεύματα πολεμικά (1836) και ο Εμμανουήλ Ξάνθος (1772-1852) στα δικά του απομνημονεύματα σχετικά με τη Φιλική Εταιρεία (Δοκίμιον ιστορικών περί της Φιλικής Εταιρείας, 1836) αναφέρονται σε εκατοντάδες «Μαυροθαλασσίτες», «Τραπεζούντιους», «Σινωπείς», «Αργυρουπολίτες» που πολέμησαν "υπέρ βωμών και εστιών".....

Όλοι αυτοί οι μαχητές καθώς και η σποραδική παρουσία γυναικών ήταν Πόντιοι εθελοντές που πολέμησαν γενναία για την απελευθέρωση της μητέρας πατρίδας. Έδωσε λοιπόν και ο Πόντος τον φόρο αίματος για την ελευθερία της σημερινής πατρίδας μας. Όλα αυτά είναι ανάγκη να τα γνωρίζουμε και ιδιαίτερα εμείς, τα παιδιά τους. Έτσι κι αλλιώς τα όσα αναφέραμε, αποτελούν μέρος της νεότερης ιστορίας μας. Είναι χρέος μας λοιπόν κάθε γνώση που σχετίζεται με την Πατρίδα μας ιδιαίτερα για τόσο σημαντικά γεγονότα.

Η γνώση της συμβολής των Ποντίων στην ελληνική επανάσταση του 1821 αποτελεί ένα ιδιαίτερο χρέος προς τους πόντιους προγόνους μας το οποίο πρέπει να υλοποιηθεί μέσα από τους φορείς, την εκπαίδευση, τα σωματεία, και τους συλλόγους το δυνατό συντομότερο.

Μάρτιος 2023

Νικόλαος Τουμπουλίδης

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΤΗΣ Ε.Α. ΒΕΡΟΙΑΣΛειτουργεί καθημερινά πλην
Παρασκευής και Σαββάτου
από τις 17:00 έως τις 21:00.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

e-pontos.gr

pontostv.gr

verianet.gr

inveria.gr

alexandriamou.gr

24oresimathia.gr

pliroforiodotis.gr

laikouya.gr

faretra.info

veriamou.blogspot.com

βεροιώτης.gr

alexandreia-gidas.gr

imathia-live.blogspot.com

blogspotanthemia.com

ammosimathia.blogspot.com

idisi-gr.blogspot.gr

arive.gr

efxinospontos.gr

Οι Άγιοι του Πόντου απόμακρες ελπίδες

Ο κάπως ιδιότυπος χαρακτήρας και η διαφοροποιημένη προφορά του καλοκάγαθου Πόντιου «γέροντα» μοναχού, σ' ένα μοναστήρι στην κεντρική Ελλάδα, προκαλούσε κάποιους φίλους μοναχούς με αφέλεια και απλότητα να τον πειράζουν καλόκαρδα για την ιδιαίτερη πατρίδα του, πού δεν έλεγε να την ξεχάσει. «Και τί είναι ο Πόντος;».

Την τελευταία φορά όμως στενοχωρήθηκε πολύ ο γέροντας...

-Αν δεν έχεις πάει σ' αυτή την πανέμορφη, παράξενη – από τα πανάρχαια χρόνια ελληνική γη

- Αν ποτέ δεν την είδες ή έστω δεν διάβασες με προσοχή και καρδιά την ιστορία της και τη γενοκτονία του πληθυσμού της, πώς να νιώσεις ως το βάθος τον πόνο στου Πόντιου την ψυχή;

Ο γέροντας αισθανόταν ότι το πείραγμα του σκάλιζε μια βαθιά πληγή. Αποσύρθηκε πονεμένος στο κελί του για λίγες ημέρες. Τί μυστικό έκρυβε χωρίς καμιά επικοινωνία;

Ένα πρωί κρέμασε την αφοπλιστική απάντησή σ' ένα κεντρικό μέρος της ιερής Μονής. Είχε φιλοτεχνήσει ένα ιστορικό χάρτη του Πόντου και είχε σημαδέψει πόλεις και ασκηταριά, πού έζησαν ή πέρασαν ή γεννήθηκαν εκεί ή ασκήθηκαν σε κείνους τους αγιασμένους τόπους πολλοί όσοι και μάρτυρες. Αντίστοιχα είχε κολλήσει τις εικόνες τους. Που φύλαγε τόσες στο λιτό κελί του; Μήπως και ζωντάνεψαν από της ψυχής τα βάθη; Και πού να τους έβαζε όλους!

Έκπληκτοι καλόγεροι και προσκυνητές διάβαζαν την επιγραφή: «Αυτός είναι ο Πόντος των Αγίων»! Έτσι είναι αλήθεια. Όταν ανοίξεις ένα Συναξάρι και διαβάσεις προσεκτικά, μένεις άφωνος από το πλήθος των Αγίων του Πόντου. Μεγάλοι Πατέρες της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας, όπως ο Μέγας Βασίλειος πού ασκήθηκε σε σπήλαιο του Πόντου, σε κατάφυτη περιοχή κοντά στον Ίρι

ποταμό, όπου κάλεσε και τον φίλο του Γρηγόριο Θεολόγο το Ναζιανζηνό, ο Άγιος Γρηγόριος ο Επίσκοπος Νύσσης, ο Όσιος Ναυκράτιος. Ο Όσιος Θεοδόσιος Μητροπολίτης Τραπεζούντος. Ο Άγιος Ιωάννης ο Τραπεζούντιος. Ο Μεγαλομάρτυρας Θεόδωρος ο Στρατηλάτης, κάτοικος της Ηράκλειας του Πόντου. Ο Μεγαλομάρτυρας Θεόδωρος ο Τηρών από την Αμάσεια. Ο Όσιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος γεννήθηκε στην Παφλαγονία. Ο μάρτυρας Κορδάτος στην Νικομήδεια, όπως και οι νεαροί αυτάδελφοι μάρτυρες Ευλάμπιος και Ευλαμπία. Η Αγία Ελένη, μητέρα του Μ. Κωνσταντίνου στη Βιθυνία. Ο Άγιος Σέργιος ο Μάγιστρος από την Παφλαγονία. Ο Άγιος Ανδριάνας και η Αγία Ναταλία από τη Νικομήδεια. Οι 40 μάρτυρες από τη Σεβάστεια. Η Μεγαλομάρτυς Κυριακή από τη Βιθυνία. Ο ιερομάρτυρας Φωκάς ο θαυματουργός και ο μάρτυρας Φωκάς ο Κηπουρός, από τη Σινώπη. Οι 20.000 μάρτυρες από τη Νικομήδεια. Ο ιερομάρτυρας Βασίλειος ήταν Επίσκοπος Αμασείας. Ο Όσιος Παυσίκακος Επίσκοπος Συνάδων είχε γεννηθεί στην Αμάσεια. Ο Όσιος Νικήτας ο Πατρίκιος προέρχεται από την Παφλαγονία. Ο Όσιος Στυλιανός ήταν Παφλαγόνας. Ο Όσιος Νίκων, ο «Μετανοείτε», καταγόταν από την Τραπεζούντα. Ο Όσιος Φιλέταιρος ήταν γιος του Έπαρχου της Νικομήδειας. Αναρίθμητο νέφος μαρτύρων! Σκαλισμένα ασκηταριά σε πανύψηλους βράχους, σπήλαια δυσπρόσιτα πνευματικών αγώνων και προσευχών. Τι να πεις για τον πολιούχο της Τραπεζούντας τον Άγιο Ευγένιο, τον πρώτο Επίσκοπο της - μετά τον ιδρυτή της Εκκλησίας της Απόστολο Ανδρέα - πού αποκεφαλίστηκε επί Διοκλητιανού. Οι Μεγάλοι Κορνηνοί τον θεωρούσαν προστάτη τους και απεικονίζεται σε πολλά νομίσματα και εμβλήματα της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας.

Ατέλειωτη η αλυσίδα των παλαιών Αγίων του Πόντου, που οι κρίκοι της συνεχίζονται με τους νεομάρτυρες.

Στό 18ο αιώνα σημειώνεται το μαρτύριο της δεκαπεντάχρονης, Αγίας Ελένης από τη Σινώπη. Δεν λησμονούν οι Πόντιοι τον προύχοντα της Τραπεζούντας Νεομάρτυρα Παρασκευά, ούτε τον έμπορο από την ίδια πόλη Νεομάρτυρα Ιωάννη της Σουτσιάβας. Στις αρχές του περασμένου αιώνα προβάλλει η μορφή του Αγίου Γεωργίου Καρσλίδη από τον Πόντο, του οσίου και ομολογητού, στη Δράμα (1901-1959). Το πλήθος των Αγίων του Πόντου, οι υπέροχες εκκλησίες, τα σκαρφαλωμένα σ' απόκρημνους βράχους ασκηταριά και τα λαμπρά μοναστήρια, όπως του Αγίου Γεωργίου του Περιστερεώτα, του Αγίου Ιωάννου Βαζελώνα και το περίφημο της Παναγίας του Σουμελά, – έστω κι ερείπια – πλημμυρίζουν με υπερκόσμιο δέος την ψυχή και χαρίζουν απόμακρες ελπίδες πώς δε θα εγκαταλείψει ο θεός τους πρόσφυγες του Πόντου, ούτε θα παραβλέψει τις πρεσβείες των πονεμένων Αγίων Του!

ΠΗΓΗ: ιστοσελίδα της ΕΛ Βέροιας

Το χαμόμηλον

Καταγραφή: Στάθη Ι. Ευσταθιάδη

«Τα τραγούδια του ποντιακού λαού», 1981

(ενότ. Φύση και ζωή)

- Και ντ' έπαθες, χαμόμηλον, και στέκεις μαραιμένον;
Γιάμ' η ρίζα σ' εδίψασεν, γιάμ' ο καρπός σ' ελλάνεν;
Γιάμ' ασά χαμελόκλαδα σ' κανέναν εξαλίεν;
- Νια η ρίζα μ' εδίψασεν, νια ο καρπός μ' ελλάνεν,
νια ας σα χαμελόκλαδα μ' κανέναν εξαλίεν.
Έναν κορίτσο' κι έναν παιδίν ση ρίζα μ' εφίλεθαν,
κι εποίκαν όρκον κι όμνυσμαν να μη εφτάν' χωρισίαν,
ατώρα εχωρίγανε, γιάμ' έχω ας σο κρίμαν...;

Μασκέ αποκριάτικο παιδικό πάρτι

Συνέχεια από την 1η σελίδα

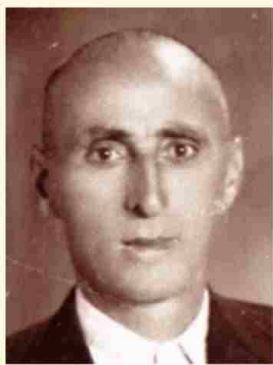
Τα παιδιά βαμμένα μασκαράδες ξεφάντωσαν χορεύοντας σε ρυθμούς αποκριάτικους και παίζοντας πληθώρα παιχνιδιών, υπό την καθοδήγηση της των παιδιών της νεολαίας της λέσχης. Πιερότοι, μασκαράδες, μπαλαρίνες, βασιλίσσες και υπότες, μάγισσες με σκουπόξυλα, πειρατές, χανούμισσες και ότι άλλο αστείο και παραμυθένιο περνάει από το μυαλό μας το φόρεσαν τα παιδιά μας στην πιο κεφάτη παιδική γιορτή της χρονιάς. Οι συνοδοί των παιδιών ετοίμασαν κάθε

λογής εδέσματα, συμμετέχοντας εθελοντικά σε αυτήν την γιορτή, με ένα τεράστιο χαμόγελο στο πρόσωπό τους και με όλη τους την καλή διάθεση γλύκαναν μικρούς και μεγάλους.

Το διοικητικό συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, ευχαριστεί θερμά τους γονείς και τα παιδιά που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση και βοήθησαν στην υλοποίηση αυτής της πολύ όμορφης βραδιάς και ιδιαίτερα τη νεολαία του συλλόγου που οργάνωσε και υλοποίησε άψογα την εκδήλωση.

Με Υγεία και Χαρά και του Χρόνου

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

Ο ΠΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ευστάθιου Αθανασιάδη - Τσαντεκίδη (από το ομώνυμο έργο του Γεροστάθη)

Τόν Ιούλιο ή Σαντά είχε αποσπασθεί από την Άρδασσα και προσαρτηθεί στην Αργυρούπολη, τόν Αύγουστο δέ στη Γιαγμούρτερε. Στις 2 Αύγουστου επισκέφθηκε τη Σαντά ό έπαρχος Γιαγμούρτερε και στις 7 ό ίδιος μέ χωροφύλακες, ζήτησεν όπλα και στρατιώτες, έδειρε και φυλάκισε μερικούς, πήρε 20 λίρες και έφυγε. Σέ λίγο γύρισε, κατέβηκε στά Φτελένια μέ 25 χωροφύλακες τάχα για Άρμενίους, έδειρε, κατάστρεψε χωράφια (μέ τά αλογα) έκαψε δένδρα καρποφόρα, καταδίωξε γυναίκες και γύρισε στό Ζουρνατσάντων όπου ξυλοκόπησε αλύπητα. Θά σās κάμω στάχτη, έλεγε. Γι αυτά καταγγέλθηκε στην Αργυρούπολη και Τραπεζούντα.

Στις 30 Αύγουστου στείλαμε στην Κρώμη για τό στρατό 150 όκάδες βούτυρο. Στις 31 στέλνει ό ίδιος ό έπαρχος ένα χωροφύλακα και ζητεί 20.000 κιλά χόρτα, 8.000 ζευγάρια όρτάρια και άλλα.

Η Σαντά έδειξε αδυναμία πληρωμής και τότε στις αρχές Σεπτεμβρίου στέλνει δύο χωροφύλακες πού φυλάκισαν τούς μουχτάρηδες σέ ένα χάνι και τό χειρότερο δέν τούς αφήσαν νά κοιμηθούν καθόλου.

Στό τέλος Αύγουστου προσκάλεσε τούς μουχτάρηδες στην Γιαγμούρτερε ό διευθυντής του στρατιωτικού γραφείου Αργυρουπόλεως Χαλήλ βής για άργυρολογία, ζήτησε στρατιώτες, απείλησε ότι θά πάρει και τούς ψάλτες, ζήτησε νά αλλάξουν οι πετελσήδες (όσοι πλέρωσαν άντισήκωμα) τίς αποδείξεις τους και άλλα.

Στις αρχές και στό τέλος του Σεπτεμβρίου ό ρωσικός στόλος έβομβάρδισε την Τραπεζούντα και βύθισε πολλά πλοία μικρά και μεγάλα πού μετέφεραν τρόφιμα από την Πόλη. Οί περισσότεροι κάτοικοι της Τραπεζούντας έφυγαν στά γύρω χωριά, όσοι δέ έμειναν, μόλις φαινόταν ό ρωσικός στόλος απομακρύνονταν από την πόλη. Στό τέλος Σεπτεμβρίου είχαν κληθεί για άνάκριση οι μάρτυρες πού είχαν μηνύσει τόν έπαρχον. Αυτός κατάγγειλε πάλι τούς Σανταίους ότι κρύβουν Άρμενίους και φυγόστρατους· είχε διαδοθεί ότι έρχονται 600 χωροφύλακες και άμχανία κατέλαβεν όλους. Στις 27 ήρθαν δύο χωροφύλακες πού ζήτησαν τούς άλλους μάρτυρες (για τή μήνυση έναντίον του έπαρχου) και τούς ψάλτες. Δωροδοκήθηκαν και έφυγαν. Η κυβέρνηση πού δέν τολμούσε νά ζητήσει φόρους από τούς Τούρκους, δέν έπαυε νά συλλέγει από τούς χριστιανούς.

Τήν πρώτην Οκτωβρίου ήρθαν πολλοί χωροφύλακες μέ άξιωματικούς και αλογα φορτωμένα τά τρόφιμά τους, διότι ή Σαντά παραπονέθηκε ότι ή ίδια πεινά και δέν είναι δυνατόν νά διατρέφει κάθε λίγο τόσους χωροφύλακες. Ζήτησαν καζάνια, ξύλα και κρεβάτια. Τήν άλλη μέρα κάλεσαν τούς μουχτάρηδες άζάδες (κοινοτικούς συμβούλους) και τούς ιερείς, τούς απείλησαν και τούς ώρκισαν αν έχουν Άρμενίους νά τούς υποδείξουν δέ τά σπήλαια στά δάση όπου τυχόν κρύβονταν Άρμένιοι. Μερικοί χωροφύλακες μπήκαν σέ μερικά σπίτια και άρπαξαν μερικά πράγματα οι άξιωματικοί άγόρασαν πρόβατα,

ζήτησαν πατάτες και διασκέδασαν. Κατά τά μέσα Αύγουστου δώσαμε 150 όκάδες βούτυρο και 150 ζευγάρια όρτάρια.

Στις 25 Σανταίοι ληστεύονται στό Λαπαζλούκ της Όλασας. Στις 9 Οκτωβρίου έφυγαν οι χωροφύλακες πού ήρθαν για τούς Άρμενίους άφου τούς δώσαμε από 50 παράδες.

Τήν ίδια μέρα ήρθαν 13 χωροφύλακες ζητούντες όρτάρια και χορτάρια. Στις 15 ήρθε κάποιος Ασλάν τσαούς μέ 18 χωροφύλακες. Ζήτησε τούς ψάλτες, πετελσήδες, λωλούς, άρρώστους και μερικούς φυγόστρατους. Φυλάκισε τόν μουχτάρη Ι. Γεροντίδη διότι ό Βατίξ έφυγε κάπου για νά γλιτώσει.

Στις 13 τό карабάνι των γυναικών πού μετέφερε για πούλημα διάφορα πράγματα ληστεύθηκε κοντά στά έφκιάρα του Γατράχ. Στις 18 μερικές γυναίκες Πιστοφét γυρίζοντας από τό Αγρίδ όπου πούλησαν διάφορα πράγματα ληστεύθηκαν από τούς ίδιους τούς άγοραστές κοντά στό Ισχάν κιοπρισί.

Στις 22 γυναίκες φορτωμένες μαντζουράκα ληστεύθηκαν στό Μίλταγουν· την ίδια μέρα άλλες ληστεύθηκαν στην Καλιάχαν.

Στις 25 έφυγε ό Ασλάν τσαούς άφου πήρε 10 γρόσια από κάθε στρατεύσιμο και χαλιά από τούς ψάλτες. Λέγεται ότι τόν Ασλάν τσαούς κάλεσε ό Βατίξ συνεννοημένος μέ τόν Χαλήλ έφέντη της Γιαγμούρτερε στόν όποιο οι Σανταίοι δέν έδωσαν από 10 γρόσια για κάθε στρατεύσιμο και μερικές λίρες για τούς ψάλτες, πού ζήτησε ό τελευταίος.

Τόν Οκτώβριο ό μητροπολίτης Κύριλλος σύστησε επιτροπή για νά μαζέψει για τή Σαντά φασόλια και καλαμπόκια έδωσε όμως και άναφορά στό Βαλή ζητώντας ιανέ (βοήθεια) για την Σάντα πού έγινε δεκτή. Λέγεται ότι οι έχθροί του Κυρίλλου και φίλοι του Τραπεζούντος, για νά ματαιώσουν αυτό τό κατόρθωμα του Κυρίλλου, έκαμαν μία επιτροπή από τό Φωστηρόπουλο και μερικούς άλλους για νά μαζέψει συνδρομές για τή Σαντά, ή όποία όμως πριν αρχίσει νά εργασθεί διαλύθηκε.

Στις 21 Νοεμβρίου ληστεύθηκαν στη θέση Ματάνα και στις 28 άλλοι κάτω από τό Μεσοχώρ.

Τήν ίδια ημέρα ήρθαν 3 χωροφύλακες για νά πάρουν τούς μουχτάρηδες στην Άρδασσα για διάφορους φόρους.

Τά προνόμια του Πατριαρχείου καταργήθηκαν, τά σχολεία εξαρτώνταν από τό Υπουργείο Παιδείας, έπίσημη γλώσσα ή Τουρκική, έπιθεωρητές του Υπουργείου θά έπισκέπτονταν τά σχολεία, στις έπίσημες δέ γιορτές των σχολείων έπρεπε νά παρευρεθεί και ό έπαρχος.

Στις 6 επέστρεψαν οι μουχτάρηδες μέ την ευχάριστη είδηση ότι ή κυβέρνηση έδωσε 4.000 κιλά άραβόσιτου.

Στις 8 Δεκεμβρίου ληστεύθηκαν στού Τσαγουλλή.

Στις 23 ήρθαν 4 χωροφύλακες και έφεραν πληροφορία ότι κάθε φυγόστρατος πρέπει οικειοθελώς νά παρουσιασθεί, διότι εκείνος πού θά πιασθεί ύστερα θά καταδικασθεί σέ θάνατο, ή δέ οικογένειά του θά έκτοπισθεί στό έσωτερικό οι δέ μουχτάρηδες πού κρύβουν και δέν καταγγέλλουν τούς φυγόστρατους θά καταδικασθούν σέ πενταετή φυλάκιση· πήραν από μισή λίρα για κάθε φυγόδικο και έφυγαν.

Στις 23 ληστεύθηκαν γυναίκες μεταξύ Τσαγκάρ και Περιστερά.

Στις 13 Ιανουαρίου ήρθαν τρεις χωροφύλακες για μοναγενέ (καταγραφή) της ήλικίας 19. Στις 15

ήλθε ό καρακόλ κουμαντανής (σταθμάρχης) Σαντάς Γιουσούφ Έφένδης μέ 3 χωροφύλακες.

Διεδόθη ότι προσωπικοί έχθροί του Ροδοπόλεως έπλασαν την πληροφορία ότι ό μουτεσαρίφης Αργυρουπόλεως διέβαλε τούς Σανταίους ως φυλάττοντας Άρμενίους και δι αυτό έρχεται ό χιλίαρχος Τραπεζούντος και όλα αυτά για νά ματαιώσουν την χορήγηση 4.000 κιλών καλαμποκιού πού έχορήγησε ή Κυβέρνηση στους Σανταίους ύστερα από ένεργειες του Ροδοπόλεως.

Συχνά επιθέσεις γίνονται στό μέτωπον του Καυκάσου και της Γερμανίας. Οι μολλάδες κηρύττουν στά τζαμιά ότι έφθασε ή τελευταία στιγμή πού κάθε Τούρκος πρέπει νά τρέξει γιατί κινδυνεύει ή πατρίδα. Μερικά όμως χωριά όπως και ό Όφισ δηλώνουν ότι δέν μπορούν νά προσφέρουν τίποτα διότι μόλις μπορούν νά φρουρήσουν τά χωριά τους από τούς Άρμενίους. Έπεσε τό Έρζερούμ, ή κυβέρνηση πολλούς Έλληνες των εργατικών ταγμάτων απέστειλεν άλυσοδεμένους εις Αργυρούπολιν, από τό κρύο δέ, του ενός κόπηκαν τά δάχτυλα του χεριού και του άλλου του ποδιού. Οι Τούρκοι αρχίζουν νά φεύγουν μέ τίς οικογένειές τους στό έσωτερικό και ή τιμή όλων των πραγμάτων έξέπεσε.

Στις 24 Φεβρουαρίου ήρθαν οι ζανταρμάδες και ζήτησαν τούς φυγόστράτους και τούς μουχτάρηδες, αλλά χωρίς έγγραφο διαταγή. Έκατσαν 4 μέρες, πήραν 2 λίρες και έφυγαν· οι τρεις μετάνοιωσαν και γύρισαν, αλλά ό Γιουσούφ Έφένδης τούς έδιωξε.

Στις 28 Μαρτίου ήρθεν ό εισπράκτορας μέ δύο χωροφύλακες για νά άρπάξει και αυτός μερικές λίρες.

Ο κρότος των κανονιών φθάνει ως έμάς και παράξενα αισθήματα χαράς και λύπης, οίκτου και έκδίκησης διαδέχονται τό ένα τ' άλλο.

Τήν 1ην Απριλίου ήρθεν ένας εκατόνταρχος μέ 300 στρατιώτες από τούς όποιους οι 100 έφυγαν στό δρόμο και οι 30 τό βράδυ. Στις 2 έστειλε 100 στό Φτελέν και στού Κούπα για κατασκοπεία, αλλά από αυτούς επέστρεψαν μόνον 10. Τήν ίδια μέρα ήρθαν και μερικοί άλλοι στρατιώτες. Στις 3 Απριλίου άκούσαμε τόν κρότο των μυδραλλιοβόλων των Ρώσων, τό βράδυ δ' εκείνο έφυγε ό γιούζπασης μαθαίνοντας πώς ό έχθρός έφτασε στην Κολόσαν. Στις 6 Απριλίου κατέλαβε την Σαντά ρώσος σημαιοφόρος μέ 20 άνδρες την ίδια μέρα μία είδηση ψεύτικη ότι ό Τουρκικός στρατός έρχεται νά καταλάβη την Σαντά, κατετρόμαξεν όλους πού πανικόβλητοι έφευγαν πρós τό Φτελέν και μέ δυσκολία μπόρεσε ό σημαιοφόρος νά τούς πείσει νά επιστρέψουν.

Έτσι γιορτάσαμε τό Πάσχα ελεύθεροι, αλλά κρύα σάν από προαίσθηση.

Από τίς 15 ως τίς 19 φαίνονταν ψηλά στά βουνά μικρά Τουρκικά όμάδες και άψιμαχίες και πυροβολισμοί δέν έλειπαν· στις 20 έγιναν πυκνότεροι και τό στρατηγείο διέταξε την εκκένωση της Σαντάς.

Αφου πήραμε τά απαραίτητα και τίς άγελάδες, και κρύψαμε τάχα όσα δέν μπορούσαμε νά μεταφέρουμε φύγαμε στό Φτελέν. Μερικοί γύρισαν την άλλη μέρα για νά πάρουν και άλλα πράγματα, και από τό Φτελέν φορτωμένοι φύγαμε πρós τά παράλια.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος)

Μουσικά όργανα του Πόντου

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Το όργανο αυτό παρουσίαζε ένα μειονέκτημα. Λόγω της ιδιομορφίας του ήχου ήταν πολύ δύσκολο το τραγούδι, γι αυτό τα άτομα που μπορούσαν να τραγουδήσουν συνοδεία ζουρνά ήταν πολύ περιορισμένα. Επειδή το τραγούδι είναι απόλυτα συνυφασμένο με την ποντιακή διασκέδαση, σε πολλές κοινωνικές εκδηλώσεις χρησιμοποιούσαν τον ζουρνά μόνο για χορό και στο τραπέζι είχαν κεμεντζέ για το τραγούδι.

Για να στηθεί ένας χορός ξεκινούσε ο ζουρντζής ένα σκοπό και μια ομάδα ατόμων πιανόταν γύρω του, που σιγά-σιγά μεγάλωνε σχηματίζοντας κλειστό κύκλο. Καλός ζουρντζής ήταν εκείνος που δεν σταματούσε καθόλου το σκοπό για να πάρει αναπνοή. Αυτό το πετύχαινε παίρνοντας αέρα από τη μύτη την ώρα που έπαιζε, τον οποίο αποθήκευε στη στοματική κοιλότητα και χρησιμοποιώντας τα μάγουλα σαν ασκό πίεζε τον αέρα στο τσιμπόν (γλωσιδί) ενώ ταυτόχρονα έπαιρνε αέρα από τη μύτη.

Το μέγεθος του οργάνου αυτού διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Στη Ματσούκα (Τραπεζούντα) συναντάμε το μικρότερο μέγεθος, περίπου 25-30 εκατοστά, με πολύ οξύ ήχο. Στις περισσότερες περιοχές του Πόντου βρίσκουμε το μεσαίο μέγεθος, που συνήθως κυμαίνεται γύρω στα 40-45 εκατοστά. Ενώ στην περιοχή της Μπάφρας συναντάται το μεγαλύτερο μέγεθος, γύρω στα 60 εκ. Κατασκευαστής του οργάνου ήταν συνήθως ο ίδιος ο οργανοπαίχτης. Τα ξύλα που χρησιμοποιούσαν για την κατασκευή του ήταν ως επί το πλείστον οξιά, κερασιά, σφεντάμι, καρυδιά, μουριά, βερικοκιά κλπ. Το ξύλο πρέπει να είναι ξερό, χωρίς ρόζους και σκασίματα, γι αυτό πολλές φορές χρησιμοποιούσαν την ίδια μέθοδο με το ξύλο του κεμεντζέ, βάζοντάς το μέσα σε χωνεμένη κοπριά για αρκετό διάστημα.

Το όργανο αποτελείται από τα εξής μέρη:

Από τον κυρίως ζουρνά (σωλήνας). Είναι ένας κυλινδρικός σωλήνας που καταλήγει σε χωνί (καμπάνα) η οποία έχει διάφορα μεγέθη. Τα τοιχώματα του σωλήνα πρέπει να έχουν το ίδιο πάχος (όσο το δυνατόν λεπτότερο) για την καλύτερη ποιότητα και ένταση του ήχου. Επάνω του ανοίγονται 7 τρύπες στην σειρά, οι οποίες παλαιότερα γινόταν με πυρωμένο καρφί ή σίδερο, και έχουν την ίδια απόσταση μεταξύ τους. Επίσης τρύπες ανοιγόταν στην καμπάνα και καμιά φορά μία στο πίσω μέρος του ζουρνά, η οποία έκλεινε με τον αντίχειρα.

Ο κλέφτες (κλέφτης). Είναι το κυλινδρικό εκείνο ξύλο με μια τρύπα στη μέση, το οποίο προσαρμόζεται επάνω στον ζουρνά έτσι ώστε να μην έχουμε διαρροή αέρα. Μέσα στον κλέφτε μπαίνει ο λουλάς.

Ο λουλάς. Είναι το μικρό μεταλλικό σωληνάκι μήκους 2-3 εκατοστών, πάνω στο οποίο δένεται το τσιμπόν.

Το τσιμπόν (τοαμπούνα). Έχει μέγεθος 1,5-2,5 εκατοστά και γίνεται από αγριοκαλαμιά. Είναι αυτό που παίζει τον κυρίαρχο ρόλο στην ποιότητα του ήχου. ``Για να φτιάξουν ένα καλό γλωσσίδι (τσιμπόν) κόβουν καλάμια των 15 με 20 εκατοστών σε ίσα μικρά κομμάτια 1,5-2,5 εκ. Το καθένα, ανάλογα με το μέγεθος του ζουρνά (γενικά οι κοντοί ζουρνάδες έχουν μικρότερο γλωσσίδι – σε μήκος και φάρδος – σε σύγκριση με τους μακριούς ζουρνάδες). Περνούν κατόπιν κάθε μικρό κομμάτι καλαμιού σε ένα μικρό λεπτό κυλινδρικό ξυλάκι και με παλινδρομικές κινήσεις καθαρίζουν την εσωτερική επιφάνεια. Κατόπιν μουσκεύουν στο νερό το καλαμάκι και το προσαρμόζουν σε ένα ξύλινο κυλινδρικό καλούπι που έχει την ίδια διάμετρο με τον λουλά. Πιέζουν με τα δάκτυλα το επάνω ελεύθερο μέρος του καλαμιού, που γίνεται έτσι διπλό γλωσσίδι.

Για να το σταθεροποιήσουν το ``σιδερώνουν``, υγρό όπως είναι ακόμα, με ένα μαχαίρι που έχουν βάλει πριν στη φωτιά. Πολλοί ζουρντζήδες, αφού στρογγυλέψουν το γλωσσίδι ή κόψουν λίγο τις δύο γωνίες του, καίνε ελαφρά τα χείλια για να μην μουσκεύουν εύκολα και κολλούν το ένα με το άλλο την ώρα του παιζίματος. Κάθε φορά που είναι να παίξει ο ζουρντζής πρέπει να σαλιώσει και να ``μασήσει`` ελαφρώς το τσιμπόν για να το μαλακώσει και να αποδώσει καλλίτερα. Το τσιμπόν είναι αυτό που μπαίνει ολόκληρο μέσα στο στόμα και με το φύσημα τα χείλια του τσιμπονιού ανοιγοκλείνουν και χτυπούν μεταξύ τους οπότε παράγεται ο ήχος.

Το σπαρέλ' (φούρλα). Είναι ένας δίσκος από ξύλο ή από μέταλλο (μπορεί να είναι ένα νόμισμα) που έχει μια τρύπα στην μέση, μέσα από την οποία περνάει το τσιμπόν και ακουμπάει ο ζουρντζής τα χείλια του ώστε να μπορεί να φυσάει καλλίτερα. Σήμερα κατασκευάζεται και από πλαστικό.

Συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ που «έφυγε» η ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΡΙΑ του Ποντιακού τραγουδιού ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Η Σοφία άνοιξε το 1977, μαζί με έναν ακόμα μεγάλο ερμηνευτή και στιχουργό του Ποντιακού τραγουδιού τον Πέτρο Χαραλαμπίδη (με την μεγάλη και αξιόλογη δισκογραφία του), το Ποντιακό οικογενειακό κέντρο "ΠΟΝΤΟΣ" στην Πατρίδα Βεροίας. Στην λύρα τους συνόδευε ο δεξιότεχνης και υπόδειγμα ευγένειας και ανθρωπιάς, Λάμπης Αναστασιάδης με τον οποίο η Σοφία ηχογράφησε σε δισκάκι το τραγούδι, που άφησε εποχή, "ΑΠΑΝΣΟΜΠΕΛΕΣ".

Στο κέντρο αυτό έπαιζαν και τραγούδησαν πολλοί καλλιτέχνες όπως ο Γώγος, ο Θόδωρος Παυλίδης, ο Γιωργούλης Εμμανουηλίδης, ο Μιχάλης Καλιοντζίδης (το φθινόπωρο του 1981 για 3 περίπου μήνες συνόδευε τον Χρυσάνθο την Σοφία και τον Παύλο Παυλίδη), ο Χρυσάνθος, ο Τσανάκαλης, ο Παυλάκης Δραμινός, ο Στάθης Ευσταθιάδης, ο Κωστίκας Τσακαλίδης, ο Φίλιππας Γεωργιάδης (κλαρίνο) και πολλοί άλλοι. Όμως ανέβαζε στο πατάρι και ανέδειξε οργανοπαίχτες και τραγουδιστές που δεν ήταν προβεβλημένοι και τοπικούς βεβαίως όπως τον Λάζαρο Μετεντζήδη.

Δίπλα της πάντα ο σύζυγός της Κυριάκος, τα παιδιά της Ελένη, Δέσποινα και Νίκος, καθώς και ο γαμπρός της Κώστας Σιδηρόπουλος. Στα 5 περίπου χρόνια που λειτουργούσε ο "ΠΟΝΤΟΣ" κατοικούσε στην Πατρίδα και δίπλα ακριβώς από το κέντρο, ιδιοκτησίας του κ. Μωυσίδη. Μία ποντιακή οικογένεια με όλη την σημασία της λέξης, με τις αρχές και τις αξίες των προγόνων μας .... βρισκόμασταν όλοι μαζί και κάναμε παρέα πολλές μέρες που το μαγαζί ήταν κλειστό, εκτός δηλαδή Παρασκευής –Σαββάτου– Κυριακής όπου φυσικά δεν είχαμε απουσίες, καθώς πηγαίναμε και όπου αλλού τραγουδούσε στους γύρω νομούς.

Τα εγγόνια της Χρήστος και Σοφία, αυτά γνωρίζω μόνο, είναι αξιοί απόγονοι του μεγάλου ονόματος της Σοφίας, παιδιά της κόρης της Ελένης και του Τραντέλλενα Κώστα Σιδηρόπουλου που συνέχισαν να αγωνίζονται στην Γερμανία για τα θέματα του Ποντιακού

Ελληνισμού .....και μιλάμε για μεγάλη δράση... ακόμα και σήμερα συνεχίζει η Ελένη, μετά τον χαμό του Κώστα, να δίνει μάχες με ψυχή και καρδιά για την Διεθνή Αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου κλπ.

Έτσι το μικρό Ποντιοχώρι της Βεροίας έγινε γνωστό παντού και ερχόντουσαν από την Βόρεια Ελλάδα πολλοί συμπατριώτες, Πόντιοι και μη, για να διασκεδάσουν. Και για τον λόγο αυτό στην συνέχεια άνοιξαν και άλλα οικογενειακά κέντρα διασκέδασης όπως "Ξερίζωμός", "Ξενιτέας", "Λεύκες" και "Χαβάν".

Όταν ήμουν στην Γερμανία τον χειμώνα του 1981-1982 ήρθε η Σοφία, μαζί με τον Γιωργούλη Τσακαλίδη ο οποίος την συνόδευε στην λύρα (που όταν έφυγε για λόγους έκτακτης ανάγκης στην θέση του ήρθε ο Αρχιμήδης Γεωργιάδης) και φιλοξενήθηκε στο σπίτι του αδελφού μου, οπότε συγκατοικούσαμε όλο αυτό το διάστημα.. Γλέντια και παρακάθια πολλά και εκεί στα ξένα όπου ξεσήκωνε τους ξενιτεμένους που έτρεχαν να πιάσουν θέση για να την ακούσουν.

Άνθρωπος με όλη την σημασία της λέξης που βοηθούσε όσο και όπου μπορούσε. Έτσι και μία Τετάρτη στην αρχή του καλοκαιριού του 1982 (Ιούνιος πρέπει να ήταν) παραχώρησε το κέντρο "ΠΟΝΤΟΣ" για να πραγματοποιηθεί η εκδήλωση για τον Κωστίκα Τσακαλίδη, που ήταν και η τελευταία, όπου την παρουσίαση έκανε ο Λάζος Τερζάς που το αμέσως επόμενο Σάββατο έδωσε παράσταση με την θεατρική του ομάδα με το έργο "ΛΑΖΑΡΑΓΑΣ" στην οποία έπαιξε λύρα, στο τέλος της παράστασης, ο Κωστίκας και χορέψαμε τον χορό Σέρρα (Χαράλαμπος Καπουρτίδης, Στέλιος Νικολαΐδης, Νίκος Ορδουλίδης) για να ευχαριστήσει τον Λάζο. Το ίδιο έκανε και για την Σοφία μετά την παράσταση που αφού μας ζήτησε να τον πάμε στο οικογενειακό κέντρο διασκέδασης (της Σοφίας) ανέβηκε στην πίστα ο Τσακαλίδης (που εκείνη την στιγμή του ήρθε η φωνή και μπόρεσε) και τραγούδησε με την συνοδεία της λύρας του Λάμπη Αναστασιάδη. Ο Λάμπης ο μοναδικός και ο καλόκαρδος βλέποντας τον Κωστίκα ένιωσε 'κάπως' (συγκίνηση βλέπετε) και δεν μπορούσε να κουρδίσει οπότε του λέει την φράση "κι κουρδίζεται κι κουρδίζεται" και τότε ο Τσακαλίδης παίρνει την λύρα στα

Συνέχεια στην 6η σελίδα

Ας γίνει μια καινούρια αρχή...

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Η φρίκη αυτής της δολοφονικής πράξης δε συνάδει σε καμία περίπτωση με αυτό που πραγματικά πρεσβεύει ο αθλητισμός και ο πολιτισμός, για τον οποίον μαχόμαστε και πάντοτε θα μας βρίσκει αντίθετους. Είναι εξαιρετικά αναγκαίο να μάθουμε, κυρίως στα παιδιά, την αξία του σεβασμού και της εκτίμησης του διαφορετικού σε όλα τα φάσματα της ζωής.

Αυτό που επείγει περισσότερο από ποτέ άλλοτε είναι να μάθουμε, τόσο οι ίδιοι αλλά και να μεταδώσουμε στις νεότερες ηλικίες, πως ο αθλητισμός δε γνωρίζει σύνορα, χρώματα και ομάδες.

Θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια γιορτή, όπου άνθρωποι με διαφορετικά πιστεύω και αξίες μπορούν να συνυπάρχουν και να σέβονται την απέναντι πλευρά. Τα τμήματα του συλλόγου μας, πλήρως ευαισθητοποιημένα από το τραγικό συμβάν, τίμησαν τα θύματα φορώντας φανέλες από τις αγαπημένες τους ομάδες στην πρόβα της Κυριακής.

Για τον Άλκη, για τον Νάσο, για κάθε ψυχή που χάθηκε άδικα... Ας είναι ο χαμός του παιδιού αυτού ο τελευταίος και να σηματοδοτήσει την αρχή μιας νέας εποχής, όπου το να υποστηρίξει κάποιος μια διαφορετική ομάδα δε θα αποτελεί κριτήριο αφαίρεσης της ζωής του.

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ

που «έφυγε» η ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΡΙΑ του Ποντιακού τραγουδιού
ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Συνέχεια από την 5η σελίδα

χέρια του την κουρδίζει και δίνοντάς του λέει του Λάμπη "παίξε τώρα". Σεβασμός ο ένας με τον άλλον.... Εικόνες και στιγμές αξέχαστες και είμασταν πολύ τυχεροί θεωρώ που τις ζήσαμε, τις είδαμε και τις ακούσαμε από κοντά.

Κάτι ακόμα που μου έμεινε έντονα στην μνήμη είναι που με έπαιρνε από το χέρι και με τραβούσε έξω από το μαγαζί για παρέα με πολύ αγωνία και φόβο περιμένοντας τον Θόδωρο Παυλίδη, όταν αργούσε να επιστρέψει από κάποιες φορές και σε κάποια διαλλείματα που ο Θόδωρος έφευγε λέγοντας "θα πεταχτώ και θα γυρίσω γρήγορα"... εννοώντας θα πεταγόταν μέχρι το Ριζό Σκύδρας για να δει για λίγο την αγαπημένη του Τασουλίτσα.... Τον νοιαζόταν σαν μάνα και στεναχωριόταν πολύ να μην πάθει κάτι. Αυτή ήταν η ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΡΙΑ!!!

Η πορεία αυτής της μεγάλης προσωπικότητας δεν καταγράφεται σε μια κόλα χαρτί γιατί είναι τεράστια.

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας είχε την ευκαιρία και την χαρά να σε τιμήσει για την προσφορά σου στις 16-6-1990 σε εκδήλωση για την ενίσχυση οικοδόμησης του "Πνευματικού Κέντρου", του σημερινού κτηρίου-σπιτιού της Λέσχης, όπου συμμετείχες αφιλοκερδώς μαζί με πάρα πολλούς άλλους καλλιτέχνες.

Πέρασες στην αιωνιότητα αγαπημένη μου Σοφία ως η Πρώτη, η Μοναδική και η ΜΕΓΑΛΗ ΚΥΡΙΑ του Ποντιακού τραγουδιού.....θα είσαι πάντα στην καρδιά και την ψυχή των Ποντίων που θα συνεχίσει να τραγουδά "και απάν σο μπέλες στην οροσειρά".....

Αιώνια θα είναι η μνήμη σου.

*Χαράλαμπος Καπουρτίδης
Πρόεδρος της Εύξεινου Λέσχης Βέροιας*

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΛΥΡΑΣ

Η μουσική παιδεία του Πόντου αποκτά το πραγματικό της νόημα όταν διδάσκεται στην Εύξεινο Λέσχη Βέροιας όπου η ιστορία, η παράδοση και ο πολιτισμός είναι ιδέες ανεξίτηλες που υπηρετεί ο σύλλογός μας.

Αναβαθμίζοντας από φέτος τη μουσική σε όλα τα επίπεδα επιλέξαμε για δάσκαλο λύρας τον κορυφαίο ανερχόμενο ταλέντο Χρήστο Καλιοτζίδη. Τα μαθήματα θα γίνονται στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους του πολιτιστικού κέντρου της Λέσχης, στο Πανόραμα και θα χορηγείται σχετική βεβαίωση σπουδών.

Για εγγραφή καθώς και για κάθε απορία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με τη Γραμματεία της Λέσχης, Κυριακή - Πέμπτη, ώρες, 17:00-21:00 στο τηλ. 23310 72060 και στο τηλ. 6983503676

Επίσκεψη της Λέσχης από το ΕΝΕΕΓΥΛ ΒΕΡΟΙΑΣ

Το πρωί της Τετάρτης 15 Φεβρουαρίου 2023 οι μαθητές και οι συνοδοί καθηγητές του ΕΝΕΕΓΥΛ ΒΕΡΟΙΑΣ επισκέφθηκαν την Εύξεινο Λέσχη στα πλαίσια του Πολιτιστικού προγράμματος και του Πανελλήνιου μαθητικού διαγωνισμού που σχετίζονται με το Πόντο και συμμετέχει το λύκειο.

Το πρόγραμμα της επίσκεψης περιλάμβανε ξενάγηση στους χώρους της Λέσχης και συγκεκριμένα στις εγκαταστάσεις διοίκησης, στο λαογραφικό μουσείο, στο χώρο έκθεσης των παραδοσιακών ποντιακών μουσικών οργάνων, στο χώρο εκπαίδευσης και στην ιματιοθήκη.

Μετά την ξενάγηση δόθηκε έντυπο υλικό που αφορά στο θέμα της αναγνώρισης της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου από την Τουρκία και συζητήσαμε με τους μαθητές και καθηγητές του σχολείου για κάθε θέμα που αφορά τον παράδοση, την ιστορία και τα έθιμα του Πόντου.

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας συγχαίρει τους υπεύθυνους της δράσης και θα είναι αρωγός σε κάθε παρόμοια δράση σχολείων και φορέων του τόπου μας.